

Közbeszerzési aktualitások a Közbeszerzési Hatóság szemszögéből

dr. Toma Barbara
vezető jogi tanácsadó

2024.04.17.

**Az eljárást megindító felhívások
hirdetményeinek egyes pontjait érintő
tapasztalatok, iránymutatások**

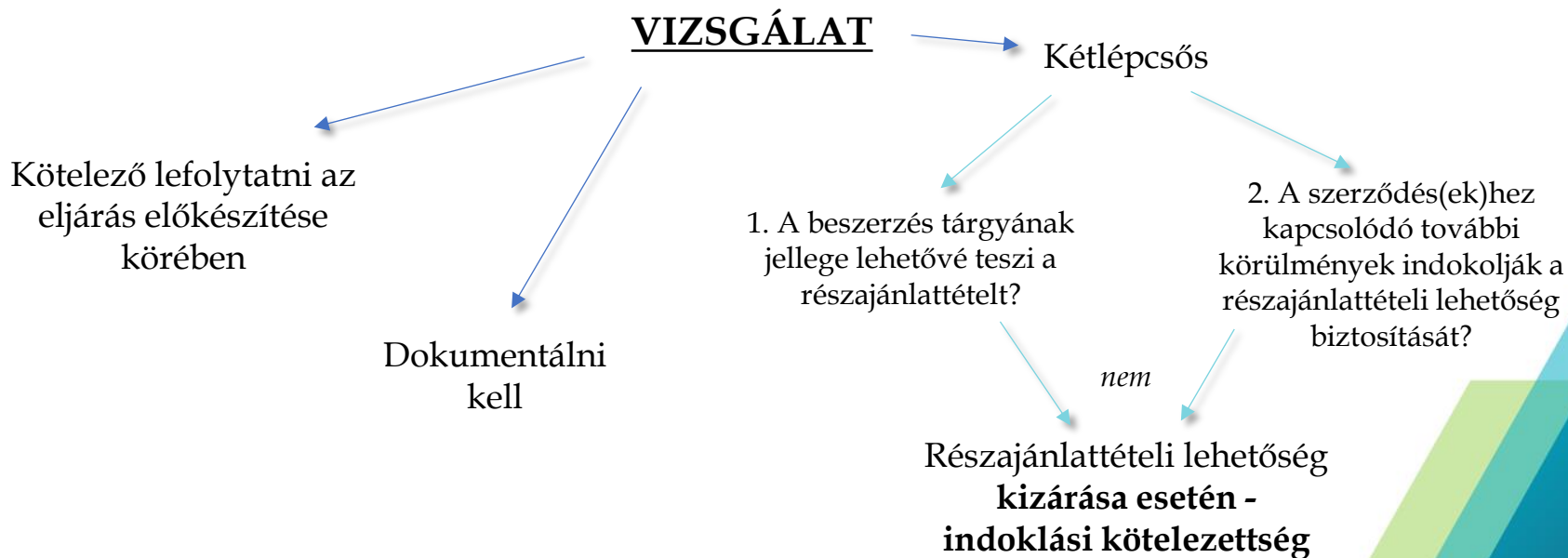

Részajánlattétel biztosítása, kizárásának indoklása I.

KH elnökének közleménye – 2024.02.22.

- Kbt. 61. § (4) bekezdés

„Az ajánlatkérő köteles megvizsgálni, hogy a beszerzés tárgyának jellege és a szerződéshez kapcsolódó további körülmények lehetővé teszik-e a közbeszerzés egy részére történő ajánlattételt. Ha az ajánlatkérő nem biztosítja a részekre történő ajánlattételt, az eljárást megindító felhívásban köteles megadni ennek indokát.”

Részajánlattétel biztosítása, kizárásának indoklása II.

Részajánlattételi lehetőség kizárása esetén az indoklással kapcsolatos követelmények

- Nem lehet generális jelleggel, beszerzési tárgytól függetlenül meghatározni az indoklás megfelelő és elfogadható tartalmát;
- Az adott beszerzés sajátosságaihoz igazodónak és objektívnek kell lennie;
- Kifejezetten az adott eljárásra vonatkozó alátámasztást jelenítsen meg, vagyis egy - akár több eljárásban - sztenderdként használt érvrendszer nem alkalmas az indoklási kötelezettség teljesítésére;
- El kell mozdulnia az általánosság szintjétől;
- Jogszerűnek, valós tartalmúnak kell lennie, nem elég önmagában az indoklás formális megtétele;
- Konkrét és objektív tényadatokkal, számításokkal, elemzésekkel dokumentáltan is valószínűsíteni kell, hogy a részajánlattétel biztosítás nem egyeztethető össze a gazdasági, műszaki észszerűség kritériumával.
- Nem megfelelő indok pl. az, hogy:
 - a szerződés szerű teljesítés egyszerűbb a szerződések számának minimalizálásával,
 - félő, hogy a részekre történő ajánlattétel biztosításával egyes részek eredménytelenek lesznek, mely veszélyeztetheti a projekt teljesítését. (D.26/12/2020.)

Konkrét gyártmányjelzések megjelenítése

- Irányadó jogszabályi háttér
 - Kbt. 58. § (2)-(3) bekezdés;
 - 321/2015. (X.30.) Korm. Rendelet 46. § (2)-(3) bekezdés;
 - Kbt. 117. § (7) bekezdés.
- Általános szabály, hogy a közbeszerzés tárgyára vonatkozó adatokat oly módon kell megadni, hogy a gazdasági szereplők el tudják dönteni, tudnak-e ajánlatot tenni, vagy sem.
- A beszerzés tárgyára vonatkozó indokolatlanul korlátozó feltétel tilalma
- Főszabály szerint nem megengedett konkrét gyártmányú vagy eredetű dolog megjelölésével a beszerzés tárgyának meghatározása, *kivéve*, ha nem lehetséges a szerződés tárgyának kellően pontos és érthető leírása a 321/2015. Korm. rendelet 46. § (2) bekezdés szerinti módokon → erre kivételesen indokolt esetben, szűk körben van lehetőség objektív, alapos indoklás mellett.
- „vagy azzal egyenértékű” → nem elégséges a kifejezés szerepeltetése, hanem rögzíteni kell a közbeszerzési dokumentumokban azokat a szempontokat, amelyek mentén a műszaki egyenértékűség vizsgálata elvégezhető, megállapítható.
- Ha a beszerezni kívánt eszköz olyan berendezés, amely tekintetében az ajánlatkérő általánosan megfogalmazható műszaki paraméterek rögzítésével képes megfelelően meghatározni a beszerzési igényét, akkor nem élhet a konkrét gyártmányra történő hivatkozás kivételes lehetőségével. (D.301/19/2021.)

Alkalmassági követelmények

- Irányadó jogszabályi háttér, egyéb iránymutatások
 - Kbt. 65. § / (3) és (5) bekezdés/
 - 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 19. § - 26. §
 - A Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanács útmutatója az alkalmassági feltételek előírásával kapcsolatos szabályokról (2023. november 16.)
- Cél: a teljesítésre való alkalmasság felmérése (nem a szerződés teljesítésének a biztosítása)
- Ha megfelel a Kbt. 65. § (5) bekezdés szerinti mennyiségnek/értéknek, az még nem garancia arra, hogy összességében nem eredményez versenyszűkítő hatást → D.421/20/2022.
- Nem megfelelő, ha túlspecifikált a követelmény, pl.:
 - egy referencián belül/szakember előírása esetén számos konjunktív feltétel előírása történik meg;
 - többszörösen összetett mondatokban, vagy pontokba szedve a feladateleírás egészét/nagy részét kiemelve több mennyiségi és tárgyi követelmény kerül felsorolásra;
 - kevésbé összetett, de nagyon konkrétan a beszerzés tárgyához igazodik/megfeleltethető annak.

Értékelési szempontok

Irányadó jogszabályi háttér, egyéb iránymutatások

- Kbt. 76-78. §
- A Közbeszerzési Hatóság útmutatója a nyertes ajánlattevő kiválasztására szolgáló értékelési szempontrendszer alkalmazásáról szóló útmutató (2020. március 25.)
- A Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanács útmutatója az életciklusköltség-számítási módszertanokról (2023. november 16.)

Követelmények a választott szempontokkal kapcsolatban:

- A szerződés tárgyához kell kapcsolódnia;
- Nem biztosíthat önkényes döntési lehetőséget;
- Objektívnek, a teljesítés során mérhetőnek és számon kérhetőnek kell lennie;
- Biztosítania kell a Kbt. alapelveinek való maradéktalan megfelelést;
- A tényleges jelentőséggel arányban álló súlysúlyszámot kell meghatározni.

Nem megfelelő, kifogásolható pl.:

- o korábbi referencia értékelési szempontként való megjelenítése – a teljesítés minősége szempontjából irreleváns;
- o az ajánlattevő által elnyert szakmai díjak számához kapcsolódó értékelés;
- o olyan paraméter értékelése, amely nem szerepel a beszerzés tárgyánál, a kapcsolódó feladatok körében;
- o egymásra épülő, egymást feltételező előírások;
- o pontatlan, hiányos tartalmi meghatározás;
- o a szerződés teljesítéséhez szükséges alkalmasság → kivételesen lehet „alkalmassági jellegű” előírás, pl. szakember esetén „értékelt többlettapasztalat”

Általános iránymutatások a szerződéstervezetek megfelelő kidolgozásával kapcsolatban

Szerződéstervezetek előkészítése

A szerződéstervezeteknek, szerződéses feltételeknek a közbeszerzési eljárás előkészítése körében történő, megfelelő kidolgozását elősegítő szakmai iránymutatás (2023. 11. 27.)

- Sablonszerződések használata esetén a szerződésminták – több szempontból történő – felülvizsgálata;
- Esetleges árváltozás szerződéstervezet előkészítése körében való kezelése, Kbt. 141. § (4) bekezdés a) pontjának alkalmazása;
- A felmerülő beszerzési igény ajánlatkérő általi mielőbbi vizsgálata, illetőleg a közbeszerzési eljárás lehető legkorábban történő előkészítése;
- Egyes – műszaki-szakmai szakértelmet is igénylő – szerződéses feltétellel kapcsolatos kérdésekben a közbeszerzés tárgya szerinti szakértő aktív bevonása;
- A szerződés időtartamának, illetőleg a szerződés teljesítési határidejének észszerű és arányos megállapítása, irreális teljesítési határidők meghatározásának elkerülése
- Lehetőség szerint a szerződés határidejét javasolt nem egy konkrét dátumban (pl. 2024. december 31.) megadni, hanem napokban, hónapokban (pl. a szerződéskötés időpontjától számított „x hónap”) meghatározni;
- A nyertes ajánlattevőt terhelő túlzó biztosítékok és szankciórendszer kerülése;
- Háttérjogszabályként – a Kbt.-ben foglalt eltérésekkel – a Ptk. szerződésre vonatkozó szabályainak alkalmazása, ettől – a gazdasági szereplő hátrányára – való eltérés mellőzése.

Kérdések és válaszok – a Közbeszerzési Hatóság aktuális állásfoglalásai

Kérdések és válaszok - ÁKSZ I.

Alapvetések

- Névjegyzéket érintő technikai információk, tudnivalók:

Kérdések és válaszok a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény, valamint az állami közbeszerzési szaktanácsadói tevékenységről szóló 478/2023. (X. 31.) Korm. rendelet 2023. november 8-án hatályba lépett rendelkezéseihez kapcsolódó, a közbeszerzési szaktanácsadók névjegyzékét érintő változásokról (módosult: 2024. január 18.)

- ÁKSZ rendelet - Az állami közbeszerzési szaktanácsadói tevékenységről szóló 478/2023. (X. 31.) Korm. Rendelet

- Definíció:

A Kbt. 5. § (1) bekezdés a) és b) pontja szerinti ajánlatkérő, valamint a Kbt. 5. § (1) bekezdés c) pont ca) alpontja és **- a helyi önkormányzati költségvetési szerv és a nemzetiségi önkormányzati költségvetési szerv kivételével** - cb) alpontja szerinti szervezet által foglalkoztatott személy, aki járulékos közbeszerzési feladatot lát el az őt foglalkoztató ajánlatkérő számára. (Kbt. 3. § 2a. pont) **(2024. október 1. napjától hatályos változás)**

- ÁKSZ bevonásának kötelező esetei - Kbt. 27. § (3) bekezdés

Kérdések és válaszok – ÁKSZ II.

1. *A 700 millió forint alatti, de a nemzeti értékhatárt meghaladó önkormányzati építési beruházások esetén kötelező-e ÁKSZ bevonása, vagy az önkormányzatok kivételt képeznek?*

Válasz: Az önkormányzatoknak a közbeszerzéseik lebonyolításába – függetlenül a becsült értéküktől, tárgyuktól vagy finanszírozásuk forrásától – nem szükséges ÁKSZ-t bevonniuk.

2. *ÁKSZ szabadon eljárhat-e az ajánlattevők képviseletében a Közbeszerzési Döntőbizottság előtt?*

Válasz: A Döntőbizottság előtti jogorvoslati eljárásban – a rá vonatkozó foglalkoztatási/munkajogi szabályok figyelembe vételével – ÁKSZ eljárhat az ajánlattevők képviseletében.

3. *A munkaviszonyban/közalkalmazotti jogviszonyban álló ÁKSZ más megbízási jogviszonyt akár állami szervevel, akár önkormányzattal, csak, mint természetes személy létesíthet? Vagyis pl. egyéni vállalkozóként, kft. tagjaként erre nincs mód?*

Válasz: A Kbt. 27. § (3b) bekezdése és az ÁKSZ rendelet 18. § (10) bekezdése alapján az ÁKSZ – az őt foglalkoztató ajánlatkérő engedélyével – más ajánlatkérővel közbeszerzési szakértelem biztosítása céljából megbízási jogviszonyt csak saját nevében, azaz kizárólag magánszemélyként vagy egyéni vállalkozóként létesíthet (a vonatkozó munkajogi szabályok megtartása mellett), ebből kifolyólag pl. gazdasági társaság tagjaként és/vagy vezető tisztségviselőjeként nincs erre jogszerűen mód.

Kérdések és válaszok – ÁKSZ III.

4. Köthető-e jogszerűen szerződés a Kbt. 111. § g) pontja szerinti kivételi kör alkalmazásával közbeszerzési szaktanácsadói feladatok ellátására, amennyiben az ajánlatkérő bizonyítottan nem rendelkezik házon belül megfelelő kompetenciával és kapacitással az alaptevékenységének ellátásához szükséges közbeszerzési eljárások lefolytatására?

Válasz: A Kbt.-ben megfogalmazott kivételi körök minden esetben megszorítóan értelmezendők, így a Kbt. 111. § g) pont szerinti kivétel is csak akkor alkalmazható, ha annak minden feltétele fennáll. A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint a Kbt. 111. § g) pont szerinti tanácsadói tevékenységre vonatkozó kivételi kör nem alkalmazható közbeszerzési tanácsadói tevékenységre.

5. Kötelező-e FAKSZ bevonása bármilyen esetben a 2023. november 8. napja után megindított közbeszerzési eljárások esetében?

Válasz: A 2023. november 8. napja után indított közbeszerzési eljárásokban a Kbt. 27. § (3) bekezdése kizárólag az ÁKSZ bevonásának kötelező eseteiről rendelkezik, FAKSZ-ok kötelező bevonása tekintetében már nem tartalmaz a Kbt. – és egyéb jogszabály sem – szabályozást egy beszerzési tárgyra vonatkozóan sem. Ebből adódóan, amennyiben a Kbt. 27. § (3) bekezdésében jelzett ajánlatkérői kör tekintetében a hivatkozott jogszabályhely valamely pontja megvalósul, abban az esetben nem mellőzhető ÁKSZ bevonása a közbeszerzési eljárásba. (Kivételt képez ez alól az ÁKSZ rendelet 23. § (8) bekezdése szerinti eset, ekkor az ÁKSZ helyett FAKSZ is igénybe vehető.)

Kérdések és válaszok – ÁKSZ IV.

6. Van lehetősége az ajánlatkérőnek ugyanazon közbeszerzési eljárás keretében részajánlattételi lehetőség biztosításával lebonyolítani mind a FAKSZ, mind az ÁKSZ beszerzését?

Válasz: Eljárásjogi szempontból van lehetősége az ajánlatkérőnek ugyanazon közbeszerzési eljárás keretében részajánlattételi lehetőség biztosításával lebonyolítani mind a FAKSZ, mind az ÁKSZ beszerzését, ugyanakkor az ÁKSZ-re vonatkozó, speciális szabályoknak való megfelelésre (pl. foglalkoztató ajánlatkérő engedélye, felelősségbiztosítási szerződés) kiemelt figyelmet kell fordítani, különösen a közbeszerzési eljárás előkészítése, illetőleg a közbeszerzési dokumentumok kidolgozása során.

7. Önkormányzat ajánlatkérő esetén, FAKSZ/ÁKSZ közbeszerzése kapcsán ki lehet az a közbeszerzési tanácsadó, aki FAKSZ/ÁKSZ beszerzése vonatkozásában a közbeszerzési eljárást lebonyolítja?

Válasz: Tekintettel arra, hogy az ajánlatkérő egy önkormányzat, amely a Kbt. 5. § (1) bekezdés cd) pontja szerint minősül ajánlatkérőnek, így ÁKSZ bevonására nem kötelezett a Kbt. 27. § (3) bekezdése alapján, az ajánlatkérő döntésétől függően az adott közbeszerzési eljárást FAKSZ, ÁKSZ, vagy ettől eltérő más közbeszerzési szakember is lebonyolíthatja.

Kérdések és válaszok – Kbt. 5. § (3) bekezdés I.

A Kbt. – 2024. február 1. napjától hatályos – 5. § (3) bekezdése alapján a Kbt. 5. § (2) bekezdésben foglaltak mellett a támogatásból megvalósuló beszerzés vonatkozásában közbeszerzési eljárás lefolytatására kötelezett az a Kbt. 5. § (1) bekezdés hatálya alá nem tartozó szervezet, amelynek a nemzeti közbeszerzési értékhatárokat elérő vagy meghaladó becsült értékű szolgáltatásmegrendelését közvetlenül – a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz kivételével – az Európai Unióból származó forrásból finanszírozzák.

1. Helyes-e azon értelmezés, hogy a Kbt. 5. § (3) bekezdése kizárólag azokra a szolgáltatásmegrendelésekre irányadó, amelyek tekintetében a támogatás intenzitása 100% (figyelemmel arra, hogy a Kbt. ismeri a részben vagy egészben uniós forrásból származó támogatás fogalmát, valamint a Kbt. 5. § (2) bekezdésében a támogatási arány fogalmát is, amit itt egyértelműen nem alkalmaz)?

Válasz: A Kbt. 5. § (3) bekezdése szerinti közbeszerzési kötelezettség a támogatás intenzitásának mértékétől függetlenül fennáll.

Kérdések és válaszok – Kbt. 5. § (3) bekezdés II.

2. Kizárólag az Európai Bizottság által közvetlen irányítás útján biztosított források tekinthetők közvetlenül az Európai Unióból származó forrásnak?

Válasz: A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint nem jelenthető ki, hogy kizárólag az Európai Bizottság által közvetlen irányítás útján biztosított források tekinthetők közvetlenül az Európai Unióból származó forrásnak. A finanszírozási feltétel szempontjából minden olyan pénzeszköz megalapozhatja a Kbt. 5. § (3) bekezdésének hatálya alá tartozást, ami – a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz kivételével – az Európai Unióból közvetlenül származik.

A finanszírozás feltétele szempontjából a Kbt. nem ad vonatkozó meghatározást, illetve eligazítást. Ennek egyik, de nem kizárólagos vetületét az Európai Parlament és a Tanács (EU, Euratom) 2018/1046 rendelet (uniós költségvetési rendelet) 62. cikke képezheti, mely az uniós költségvetés végrehajtási módszereinek három formáját különbözteti meg, a közvetlen, a megosztott és a közvetett irányítást. Az Európai Bizottság által közvetlen irányítás útján biztosított források tehát közvetlenül az Európai Unióból származó forrásnak tekinthetők, ennek kizárólagosságára azonban nem tehető megállapítás.

+ 1: Részekre bontás tilalma

Segítségül szolgálhat:

- A becsült érték számítása, a részekre bontás tilalma és a beszerzési igények mesterséges egyesítése tárgyában kiadott, a Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanács útmutatója (2021.09.30.);
„[...] Az uniós audittapasztalatokból kiindulva a Közbeszerzések Tanácsa felhívja a figyelmet arra, hogy a műszaki-gazdasági funkcionális egység esetleges fennállásának megítélésekor - azzal egyidejűleg - minden esetben javasolt elvégezni a kiegészítő szempontok összességében történő vizsgálatát is, tekintettel arra, hogy az ellenőrző szervek kiemelt jelentőséget tulajdonítanak a kiegészítő szempontok fennállásának.[...]”
- A Kbt. 19. § (2)-(3) bekezdése szerinti részekre bontás tilalmával kapcsolatosan a Közbeszerzési Hatóság-Miniszterelnökség-EUTAF-Megyei Jogú Városok Szövetsége által kiadott közös példatár;
- A Miniszterelnökség és az EUTAF által kiadott, a közbeszerzés becsült értékének megállapításával és az ún. részekre bontás tilalmának alkalmazásával kapcsolatos tapasztalatokról szóló közlemény;
- Közbeszerzési Döntőbizottság határozatai.

Sok esetben rendkívül nehéz a megítélése egy-egy adott helyzetnek, ezért mindig valamennyi körülményt együttesen figyelembe véve és mérlegelve szükséges döntést hozni.

**Köszönöm szépen a
megtisztelő figyelmet!**